

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta: ”Osallistava, turvallinen ja luotettava digitalisaatio kaikille”**(Valmisteleva lausunto)**

(2021/C 374/03)

Esittelijä: **Philip VON BROCKDORFF**Toinen esittelijä: **Violeta JELIĆ**

Lausuntopyyntö	puheenjohtajavaltio Slovenia, 19.3.2021
Oikeusperusta	EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artikla
Vastaava jaosto	”sisämarkkinat, tuotanto ja kulutus”
Hyväksyminen jaostossa	15.6.2021
Hyväksyminen täysistunnossa	7.7.2021
Täysistunnon nro	562
Äänestystulos	
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	221/0/3

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK kehottaa ottamaan nopeasti käyttöön osallistavan digitaalisen EU-hallintopolitiikan, joka perustuu sähköisen hallinnon toimintaohjelmaan 2016–2020, sähköistä hallintoa koskevaan Tallinnan julkilausumaan ja Berliinin julistukseen digitaaliyhteiskunnasta ja arvopohjaisesta digitaalisesta hallinnosta⁽¹⁾. Neuvosto on todennut päätelmissään, että julkishallinnoilla on suurempi vastuu sen varmistamisessa, että kansalaisia kohdellaan yhdenvertaisesti ja että digitaalinen hallinto on yhtäläisesti heidän tavoitettavissaan.

1.2 ETSK suosittaa, että osallistavuuteen pyrkiessään hallitukset ottavat käyttöön kokonaisvaltaisia strategioita, tukitoimenpiteitä ja lainsäädäntöä, joka on tarkoituksenmukaista ja oikeasuhtaista, jotta voidaan varmistaa digitaalisten julkisten palvelujen ja tuotteiden yhteentoimivuus, laatu, ihmiskeskeisyys, läpinäkyvyys, turvallisuus, suojeleminen ja saatavuus sekä optimaaliset valmiudet hyödyntää terveys-, koulutus-, talous- ja kulttuurialan mahdollisuuksia. Valtio-, alue- ja paikallistason hallinnon on tehtävä digiloikka mahdollisimman nopeasti ja nopeutettava uuden digitaalisen infrastruktuurin (myös 5G:n) käyttöönottoa.

1.3 ETSK on tietoinen siitä, että osallistavuus edellyttää hallintotahoilta valtavia investointeja. Voidaan myös odottaa, että osallistavuus on erittäin näkyvällä sijalla jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumissuunnitelmien mukaisissa digitalisaatio-suunnitelmissa ja että tähän hyödynnetään Next Generation EU -välineeseen kuuluvaa oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa, vaikka se onkin rajallinen, sekä Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaa, Euroopan rakenne- ja investointirahastoja (erityisesti Euroopan aluekehitysrahastoa, EAKR) ja Euroopan sosiaalirahasto plussaa (ESR+).

1.4 ETSK toteaa, että digitalisaatio voi tuoda yrityksille sekä mahdollisuuksia että uhkia. Hallinnon onkin tarjottava kaikenkokoisille yrityksille ja erityisesti pk-yrityksille asianmukaista rahoitustukea, myös EU:n varoista. Se auttaa niitä sopeutumaan onnistuneesti muutokseen.

1.5 ETSK suosittaa myös, että ryhdytään käyttämään etätöiden kaltaisia työtapoja, joissa otetaan kaikilta osin huomioon työ- ja yksityiselämän tasapaino. Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu, pk-yritysten ja yhteisöalouden yritysten tukeminen ja työntekijöiden oikeuksien kunnioittaminen muun muassa työehtosopimusneuvottelujen avulla ovat ratkaisevan tärkeitä sujuvan siirtymän varmistamiseksi.

(¹) Euroopan digitaalisen tulevaisuuden rakentamisesta annetut neuvoston päätelmät (9. kesäkuuta 2020), joissa neuvosto ”kehottaa komissiota ehdottamaan digitaalista hallintoa koskevaa vahvistettua EU:n politiikkaa ottamalla samalla huomioon kaikkien kansalaisten ja yksityisten toimijoiden digitaalisen osallisuuden, jotta kaikkien EU:n jäsenvaltioiden julkishallintojen digitalisaation koordinointi ja tuki voidaan varmistaa, myös julkisen sektorin turvattujen ja rajattomien datavirtojen ja palvelujen yhteentoimivuuden ja yhteisten standardien osalta.”

1.6 ETSK suosittaa, että jäsenvaltiot tekevät tiiviimpää yhteistyötä digitaalisten ratkaisujen kehittämiseksi ja validoimiseksi ja luovat näin verkoston parhaiden käytänteiden vaihtamista varten.

1.7 ETSK suosittaa myös tekemään EU:n laajuisen tarkastelun julkisista toimintalinjauksista ja toimenpiteistä, joilla asiaankuuluvat sidosryhmät otetaan mukaan ehdottamaan sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen perustuvia tehokkaita toimenpiteitä. Tähän tulisi sisältyä toimintapolitiikkoja ja taloudellisia resursseja, joilla pyritään helpottamaan digitaalista siirtymää. ETSK painottaa myös tarvetta lisätä huomattavasti STEM-koulutusalojen opiskelijamääriä tulevina vuosina.

1.8 ETSK kehottaa täydentämään digipalvelusäädöstä ja digimarkkinasäädöstä ennakoedellytyksenä digitaaliselle siirtymälle, joka tapahtuu luotettavasti ja jossa kuluttajat voivat tehdä valintoja aidosti avoimilla ja kilpailuun perustuvilla markkinoilla. Digipalvelusäädöksessä olisi täsmennettävä alustojen vastuuta ja velvollisuuksia ja parannettava niiden täytäntöönpanon valvontaa nykyiseen ehdotukseen verrattuna. Digimarkkinasäädöksessä olisi kiellettävä piilovaikuttaminen kuluttajakäyttäytymiseen eli harhauttavan suunnittelun (*dark pattern*) ja muiden ei-neutraalien valinta-arkkitehtuurien käyttäminen.

1.9 ETSK katsoo, että digitalisaatio sekä EU:n talouden viherryttäminen, erityisesti EU:n hiilineutraaliustavoitteet, kulkevat käsi kädessä. Digitalisaatio ja vihreä siirtymä ovat elintärkeitä, mutta ETSK painottaa jälleen, että tasa-arvon ja työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun tulisi aina olla ohjaavina periaatteina digitaalisen ja vihreän teknologian käyttöönotossa.

2. Yleistä

2.1 Eurooppalaiset yhteiskunnat ovat siirtymässä verkkoon. Covid-19-pandemia on vauhdittanut digiloikan tarvetta yhteiskunnassa, sillä digitaaliset kanavat ovat usein olleet sulkutoimien aikana ainoat kansalaisten ja yritysten käytettävissä olevat kanavat.

2.2 Monet yritykset puolestaan tiedostavat, että digitaaliseen maailmaan siirtyminen on välttämätöntä yrityksen menestyksen turvaamiseksi pitkällä aikavälillä. Työntekijöiden ja suuren yleisön täytyy ymmärtää, mistä digitalisaatiosta on kyse ja miten se vaikuttaa heidän työ- ja arkielämäänsä yritysorganisaatioissa, julkisessa laitoksessa tai yksinkertaisesti yhteisön jäsenenä. Kuten uudessa kuluttaja-asioiden toimintaohjelmassa todetaan, eurooppalaisten kuluttajien pitäisi olla tärkeimmällä sijalla digitaalisessa siirtymässä, niin että kuluttajille annetaan riittävä suoja ja vaikutusmahdollisuudet muutosprosessissa.

2.3 Hallinnon riipeä digiloikka on väistämätön kaikkialla EU:ssa ja voi onnistua vain kohdentamalla julkisia menoja digitaaliseen infrastruktuuriin. Paikallis-, alue-, valtio- ja EU-tason viranomaisten on kehitettävä joustavia, häiriönsietokyisiä ja innovatiivisia organisaatioita, jotka hyödyntävät digitaalisen siirtymän ja uuden teknologian tuomat edut ja joilla on edistykselliset valmiudet tarjota osallistavia, saumattomia, helppokäyttöisiä, läpinäkyviä, turvallisia ja luotettavia ihmiskeskeisiä digitaalisia palveluja kansalaisille ja yrityksille.

2.4 Viranomaisten, yritysten, työntekijöiden ja suuren yleisön on sopeuduttava (mihin on tarjottava tukea ja tarvittaessa vaihtoehtoisia analogisia ratkaisuja) nykyajan teknologiakeskeiseen maailmaan, ja on tärkeää ymmärtää, mitä eroa on digitalisoinnilla, digitalisaatiolla ja digitaalisella siirtymällä.

2.5 Digitalisoinnilla tarkoitetaan fyysisen tai analogisen tuotteen muuntamista digitaalisiksi versioksi, ja sillä on tärkeä rooli yrityksissä ja hallinnossa sekä työtuntien näkökulmasta. Digitalisointi käynnistää tapahtumaketjun, joka voi optimoida minkä tahansa yrityksen tai viraston työnkulkua merkittävästi ja johtaa automatisoituihin yritys- ja hallintoprosesseihin. Se on haaste sekä työntekijöille että virkamiehille.

2.6 Useimmat yritykset ja viranomaiset käyttävät jo digitalisoinnin perusmenetelmiä päivittäisissä työprosesseissaan, mutta tehokas digitalisointi voi kattaa paljon muutakin. Haasteena on herättää työntekijöiden, virkamiesten ja suuren yleisön luottamus, jotta he voivat omaksua onnistuneesti uudet digitaaliset työnkulut ja prosessit. Työpaikoilla tämä muutos edellyttää työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua ja työehtosopimusneuvottelujen kunnioittamista. Muutos voi vaikuttaa syvästi työntekijöiden elämään, minkä vuoksi on tarpeen jakaa tietoa ja järjestää kuulemisia jo prosessin varhaisissa vaiheissa. Lisäksi yleisölle on tiedotettava muutoksen tahattomista seurauksista.

2.7 Vaikka digitalisointi näyttää lisäävän yritysten ja hallinnon tehokkuutta (potentiaaliset hyödyt on aina yliarvioitu), muutoksella on aina hintansa: näin käy esimerkiksi kun työntekijä tai virkamies irtanotaan tai jos suuri yleisö, erityisesti ikäihmiset tai vammaiset henkilöt, eivät sopeudu digitalisointiin riittävän nopeasti tai ollenkaan. Digitalisoinnin tuominen kaikkien ulottuville iästä, sukupuolesta, sosioekonomisesta asemasta ja vammasta riippumatta onkin tärkeää. Myös pk-yritykset saattavat joutua epäedulliseen kilpailuasemaan, jos ne eivät pysy digitalisoinnin vauhdissa alallaan, erityisesti jos tällaisiin prosesseihin liittyy korkeita alkuvaiheen kustannuksia.

2.8 Digitalisaatio on toinen termi, joka yritysten, työntekijöiden ja suuren yleisön täytyy ymmärtää. Se kattaa hyvin monenlaisia osatekijöitä. Digitalisaatio auttaa muuttamaan yritysten toimintatapoja digitaalitekniikan avulla. Tämä vaikuttaa liiketoimintamalleihin, viestintään yrityksen sisällä ja ulkopuolella ja itse asiassa koko arvoketjuun.

2.9 Digitalisaatio avaa uusia mahdollisuuksia yrityksille luomalla digipohjaisia tulovirtoja, joita ei koskaan aiemmin ole ollut saatavilla. Asiakaskohtaisesti räätälöidyt liiketoimintasovellukset, jotka ulottuvat sosiaalisessa mediassa läsnäolosta valmiuksiin tarjota asiakkaille tilauspohjaisia datapalveluja, saattavat tulevaisuudessa mahdollistaa yrityksille innovoinnin, kasvun ja laajentumisen. Uusi digiteknologia ja erityisesti SMACIT-teknologia (sosiaalinen, mobiili, analyttinen, pilvipalvelu ja esineiden internet) tarjoaa erinomaisia mahdollisuuksia pk-yrityksille, koska suurille ja vanhoille organisaatioille ne edustavat samanaikaisesti sekä mahdollisuuksia että olemassaoloa uhkaavaa tekijää.

2.10 Vuosien tutkimukset digitaalisten muutosten tuloksista ovat osoittaneet, että näiden toimien onnistumisaste on jatkuvasti matala: alle 30 prosenttia suunnitelluista tuloksista. Hiljattaiset McKinseyn saamat tulokset 263 vastaajan otoksesta osoittavat, että vain 16 prosenttia vastaajista totesi digitaalisten muutosten parantaneen organisaationsa suorituskykyä. Nämä haasteet koskevat myös "älyaloja", kuten huipputekniikkaa ja media- ja televiestintäalaa, joissa onnistumisaste jää alle 26 prosenttiin. Toisaalta alle 100 työntekijän organisaatioissa todennäköisyys digitaalisen siirtymän onnistumisesta raportoivista vastaajista on 2,7-kertainen verrattuna yli 50 000 työntekijän organisaatioihin.

2.11 Perinteisiin prosesseihin juurtuneissa yrityksissä – koosta riippumatta – kilpailukyky uhkaa kuitenkin heikentyä, ja on virheellistä olettaa lähtökohtaisesti, että digitalisaatio onnistuu kaikissa yrityksissä. Tämä pätee myös työntekijöihin erityisesti perinteisillä aloilla.

2.12 Digitalisaatio voi auttaa parantamaan yritysten tehokkuutta ja avaamaan uusia tulonhankintamahdollisuuksia yrityksille hiilijalanjalan pienentämisen lisäksi. Se voi myös tukea liikkuvuuden lisäämistä työmarkkinoilla, parantaa tuottavuutta ja joustavuutta työpaikoilla ja mahdollistaa työ- ja yksityiselämän yhteensovittamisen, kun työntekijät tekevät etätöitä kotoaan, kuten covid-19-pandemian aikana on käynyt.

2.13 Todellisuus voi kuitenkin olla hyvin toisenlainen, ja on syytä pohtia, onko digitalisaatio ja etenkin etätöy todella johtanut parempaan tasapainoon työ- ja yksityiselämän välillä. Vaikka monet työntekijät kannattavat etätöitä, se on usein toteutettu sattumanvaraisesti, ja tämä on heikentänyt erityisesti työssäkäyvien äitien ja puutteelliset digitaaliset taidot omaavien työntekijöiden työoloja. Onkin perusteltua kysyä, onko digitalisaatio hämärtänyt yksityiselämän ja työelämän rajoja. Digitalisaatio voi tehostaa työntekijöiden ja yritysten suorituskykyä, mutta vaikutukset perhe-elämään ja mahdollisesti terveyteen saattavatkin olla aivan toisenlaiset. Tekoälyvälineet, jotka otettiin nopeasti käyttöön pandemian aikana, ovat usein lisänneet työntekijöiden stressiä ja terveys- ja turvallisuusriskejä.

2.14 On myös yhä yleisempää, että yksilöt eivät kykene "pääsemään irti" digitaalisista työprosesseista. Kun etätöistä tulee sääntö yrityksissä ja julkishallinnossa, on erittäin tärkeää, että siitä sovitaan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun ja työehtosopimusneuvottelujen puitteissa. Oikeus olla tavoittamattomissa on myös vahvistettava EU:n laajuisella välineellä.

2.15 Lisäksi on otettava huomioon, että digitalisaatio ei koske ainoastaan yritysten omistajia vaan koko yhteiskuntaa. Viimeisten kolmen vuosikymmenen aikana ja erityisesti viimeisten kymmenen vuoden aikana on siirrytty erittäin laajasti käyttämään digiteknologiaa kaikissa yhteiskunnallisissa tilanteissa ja ihmisen toiminnassa. Tämä on luonut niin kutsuttuja digiasiakkaita, kun yhä useammat ihmiset ovat riippuvaisia digitalisaatiosta käytännössä kaikissa päivittäisen elämän askareissa. Digitalisaatiosta on vähitellen tulossa perusta sille, miten kaikenlaiset ja -kokoiset organisaatiot ovat vuorovaikutuksessa asiakkaiden kanssa, mutta olisi virheellistä olettaa, että kaikki ihmiset iästä riippumatta pysyvät digitaalisen kehityksen tasalla.

2.16 Tähän liittyy digitalisaation ja digitaalisen siirtymän välinen ero. Digitaalisella siirtymällä tarkoitetaan yritysten ja yhteiskuntien toimintojen siirtymistä digimaailmaan. Tämän olemme kaikki kokeneet lukemattomia kertoja pandemian aikana, esimerkiksi etätöön lisääntymisen myötä.

3. Erityistä

3.1 Parhailtaan käynnissä oleva yhteiskunnan ja talouden digitalisaatio tulee jatkossa vain kasvamaan ja syvenemään. Digitalisaatio lupaa uusia sosiaalisia ja taloudellisia hyötyjä, mutta toisaalta esiintyy myös huolta siitä, jakaako se yhteiskuntaa ja onko yhä useammilla todellakin hallussaan tarvittavat digitaaliset taidot. Mullistava teknologia näyttää teoriassa edistävän sosiaalista osallisuutta pikemmin kuin syventävän kuilua digitaalisesti taitavien ja huonompiosaisten välillä, mutta todellisuus saattaa jätellä jotain muuta. Monet eivät yksinkertaisesti onnistu sopeutumaan digitaalisen siirtymän nopeaan tahtiin. Tämä koskee erityisesti ikäihmisiä, vammaisia henkilöitä ja maaseudun ja syrjäseutujen asukkaita.

3.2 Digitalisaatio, jossa kaikki ovat mukana, on välttämätöntä, jotta voidaan lisätä tehokkuutta ja tuottavuutta ja nopeuttaa sosioekonomista kehitystä pandemiasta toipuvassa maailmassa. Digitaalinen siirtymä on kuitenkin toteutettava oikein. Tällä tarkoitetaan, että digitaaliseen siirtymään tähtäävän politiikan on oltava niin julkisella kuin yksityiselläkin sektorilla osallistavaa ja siinä on vältettävä kaikin keinoin syrjäyttämistä sellaisia yhteiskuntaryhmiä kuin ikäihmiset, sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevat, vammaiset henkilöt tai maaseudun asukkaat.

3.3 Osallistavuuden toteuttamiseksi hallitusten on otettava käyttöön kokonaisvaltaisia strategioita ja tukitoimenpiteitä, joilla varmistetaan digitaalisten julkisten palvelujen ja tuotteiden yhteentoimivuus, laatu, ihmiskeisyys, läpinäkyvyys, turvallisuus, suojeleminen ja digitaalisten julkisten palvelujen ja tuotteiden saatavuus sekä optimaaliset valmiudet hyödyntää terveys-, koulutus-, talous- ja kulttuurialan mahdollisuuksia. Tässä yhteydessä julkishallinto voi käyttää digitaalisia välineitä apuna kansalaisten osallistamisessa digitaalisten julkisten palvelujen luomiseen. Näin varmistetaan, että palvelut ovat niitä käyttävien kansalaisten tarpeiden ja toiveiden mukaisia.

3.4 Osallistavuus edellyttää ennen kaikkea valtavia investointeja hallituksilta, ja voidaan odottaa, että osallistavuus on erittäin näkyvällä sijalla jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumissuunnitelmien mukaisissa digitalisaatiosuunnitelmissa ja että tähän hyödynnetään Next Generation EU -välineeseen kuuluvaa oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa sekä Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaa ja Euroopan rakenne- ja investointirahastoja (erityisesti EAKR:aa ja ESR+:aa). Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston kohdalla on kuitenkin esitetty varauksia sen suhteen, riittääkö se vastaamaan digitalisaation ja ilmastonmuutoksen tuomiin haasteisiin⁽²⁾. Valtio-, alue- ja paikallistason hallinnon on myös tehtävä digiloikka ja nopeutettava uuden digitaalisen infrastruktuurin (myös 5G:n) käyttöönottoa.

3.5 Digitaalisen siirtymän aalto on ennennäkemättömän nopea, laaja ja mittava. Ei ole realistista olettaa, että kaikki yhtiöt, pk-yritykset ja yhteisötalouden yritykset sopeutuvat nopeasti ja onnistuneesti tähän ainutlaatuiseseen muutosten aaltoon. Siirtymä voi aiheuttaa yhtä paljon uhreja kuin menestystarinoitakin, ellei yrityksille anneta aikaa sopeutua ja ellei niitä tueta tarkoituksenmukaisin toimenpitein.

3.6 Toimenpiteisiin olisi kuuluttava digitaalista siirtymää tukevan infrastruktuurin sekä oikeasuhtaisen ja tarkoituksenmukaisen lainsäädäntökehityksen tarjoaminen yrityksille tätä varten. Lisäksi on tärkeää, että jäsenvaltiot tekevät digitaalisten ratkaisujen kehittämiseksi ja validoimiseksi tiivistä yhteistyötä, joka johtaa verkoston syntymiseen parhaiden käytänteiden jakamista varten. Muita toimenpiteitä voisivat olla verohyvitykset, joilla tuettaisiin investointien osoittamista yritysten toiminnan ja työskentelyprosessien digitalisointiin.

3.7 Luotettava digitalisaatio edellyttää markkinoita, joihin kuluttajat voivat luottaa, joilla heitä ei manipuloida ja joilla he voivat tehdä valintansa aidosti avoimessa ja kilpailuun perustuvassa ympäristössä. Näin ei usein ole, jos ajatellaan tiettyjen markkinoiden keskittymistä (sosiaalinen media, viestisovellukset, hakukoneet, käyttöjärjestelmät jne.) ja sitä, miten usein kuluttajien oikeuksia loukataan. ETSK korosti lausunnossaan uudesta kuluttaja-asioiden toimintaohjelmasta (INT/922⁽³⁾), että myös kuluttajansuojasäännöt on mukautettava digitalisoituun maailmaan. Nykyistä suojaa on vahvistettava ottaen huomioon uudet haasteet, joita uusi digiteknologia eli muun muassa tekoäly, esineiden internet ja robotiikka tuovat tullessaan.

⁽²⁾ <https://www.epsu.org/article/proposed-transition-fund-really-just>

⁽³⁾ EUVL C 286, 16.7.2021, s. 45.

3.8 Digitaaliselta siirtymältä toivottuihin tuloksiin pääseminen edellyttää myös kaikenkokoisten yritysten, myös yhteisötalouden yritysten, valmistautumista digitaalista siirtymää varten. Tähän sisältyy tuki tarkoitukseen soveltuvista rahoitusvaroista sekä koulutusohjelmat pienyritysten omistajille ja henkilökunnalle, jotta nämä voivat tutustua uusimpaan teknologiaan ja sen tarjoamiin mahdollisuuksiin. Tämän perinpohjaisen mullistuksen kaikista puolista on myös tiedotettava työpaikoilla kaikilla tasoilla. Lisäksi on tarpeen lisätä tietoisuutta tarpeesta ottaa käyttöön uusia työskentely-, käyttäytymis- ja viestintätapoja organisaatiokulttuurissa tapahtuvan ennennäkemättömän muutoksen seurauksena.

3.9 Digitaalinen siirtymä on lisännyt merkittävästi digitaalisten taitojen kysyntää käytännössä kaikilla aloilla valmistusteollisuudesta rahoituspalveluihin, ja kysynnän odotetaan lähitulevaisuudessa vain kasvavan. Siksi on tärkeää, että hallitukset ja yritykset investoivat edelleen kaikille tarjottavaan yleissivistävään ja ammatilliseen koulutukseen, jotta digitaalinen siirtymä tapahtuisi sujuvasti ja jotta käytössä olisi oikeanlaista osaamista sen mahdollistamiseksi, että ihmiset ja yritykset voivat hyötyä siirtymästä. Tässä yhteydessä olisi myös annettava koulutusta digitaalisille alustoille osallistumisesta.

3.10 Digitaalisen siirtymän nopeutuessa on myös tarpeen lisätä huomattavasti STEM-koulutusalojen opiskelijamääriä tulevana vuosina. STEM-taitojen kehittäminen on tarpeen, jotta voidaan tukea siirtymää, kuroa umpeen sukupuolten välinen kiulu ja luoda uusi innovoijien sukupolvi. STEM-koulutus auttaa vauhdittamaan taloutta ja luomaan työpaikkoja.

3.11 Digitaalinen siirtymä on johtanut työtahdin kiihtymiseen ja työsuhteiden epävarmuuteen, mikä asettaa vakavia haasteita työntekijöiden suojelun, edustuksen ja oikeudenmukaisen kohtelun näkökulmasta. Vuonna 2019 hyväksytyssä ILO:n satavuotisjulistuksessa työn tulevaisuudesta ehdotettiin ihmiskesteistä lähestymistapaa uuteen teknologiaan työelämässä. Haasteena on kuitenkin se, miten tämä muunnetaan käytännön politiikaksi, lainsäädännöksi ja toimenpiteiksi, joilla suojellaan työntekijöitä ja mahdollistetaan asianmukainen edustus. Tästä syystä on tarpeen arvioida uudelleen EU:n laajuisesti toimintapolitiikkoja (ja hyvin mahdollisesti lainsäädännön oikeasuhtaisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta) ja toimenpiteitä, jotta ne olisivat johdonmukaisia ja jotta asiaankuuluvat sidosryhmät voitaisiin ottaa mukaan laatimaan politiikkaa, joka perustuu keskeisen tärkeään sosiaalisen oikeudenmukaisuuden tavoitteeseen.

3.12 Kaikille kuuluvasta digitalisaatiosta keskusteltaessa ei saa myöskään unohtaa sen yhteyttä EU:n talouden viherryttämiseen ja EU:n ilmastoneutraaliustavoitteisiin tai näitä tavoitteita tukevien aloitteiden painottamista elpymis- ja palautumissuunnitelmissa.

3.13 ”Digitaalisen ja vihreän” ei pitäisi ainoastaan kulkea käsi kädessä, vaan ne ovat lisäksi olennaisen tärkeitä innovoinnin edistämiseksi kaikkialla EU:ssa. Esimerkkeihin kuuluu lohkoketjuteknologia, jota käytetään toimitusketjun optimoimiseen ja tehokkuuden parantamiseen ja joka auttaisi näin vähentämään resurssien kulutusta ja samalla seuraamaan ainesosien, tuotteiden ja materiaalien kulkua ja edistämään siten kiertotaloutta. Lisäksi digiteknologia voi auttaa neutralisoimaan tai hyvittämään päästöjä, joiden vähentäminen on teknisesti haastavaa tai kallista. Digitalisaatio ja vihreä siirtymä ovat elintärkeitä, mutta kuten tässä lausunnossa on painotettu, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden tulisi aina olla ohjaavana periaatteena niiden toteuttamisessa. Toisin sanoen digitaalisen siirtymän hyödyt, joita saadaan esimerkiksi käytettäessä uusinta teknologiaa älykkäiden, saumattomien ja vähän häiriötä aiheuttavien palvelujen tarjoamiseksi energian, turvallisuuden, liikkuvuuden, hyvinvoinnin ja yhteisöllisen toiminnan alalla ja ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi, kuuluvat kaikille.

3.14 Tämä ei ole helppoa, mutta juuri siksi EU:n talouden viherryttämiseen kytköksissä oleviin digitalisaatiosuunnitelmiin on sisällytettävä useiden sidosryhmien kuulemisprosessi ja analyysi, joka perustuu työmarkkinaosapuolten vuoropuheluun ja työehtosopimusneuvotteluihin ja jossa keskitytään eurooppalaisten elämään todella vaikuttaviin keskipitkän ja pitkän aikavälin tavoitteisiin.

Bryssel 7. heinäkuuta 2021.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Christa SCHWENG*